

ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ Δ' ΤΑΞΗΣ
ΕΣΠΕΡΙΝΩΝ ΛΥΚΕΙΩΝ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 24 ΜΑΪΟΥ
2013 - ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΙΣΤΟΡΙΑ
ΘΕΩΡΗΤΙΚΗΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ

ΟΜΑΔΑ ΠΡΩΤΗ

ΘΕΜΑ Α1

Να δώσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων όρων:

- α. Εκλεκτικοί
- β. Πολιτοφυλακή της Κρήτης
- γ. Κοινωνιολογική Εταιρεία

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ Α2

Να συνδυάσετε τα ονόματα των προσωπικοτήτων με τα αξιώματα, τα οποία αυτές κατείχαν, αντιστοιχίζοντας κάθε φορά ένα γράμμα της πρώτης στήλης με έναν αριθμό της δεύτερης στήλης (Περισσεύουν δύο ονόματα).

α. Κωνσταντίνος Φούμης	1. Αρχηγός Γαλλικού Κόμματος
β. Αλέξανδρος Κουμουνδούρος	2. Αρχηγός Ορεινών
γ. Ιωάννης Κωλέττης	3. Αρχηγός Πεδινών
δ. Γερμανός Καραβαγγέλης	4. Υπουργός της «Προσωρινής Κυβέρνησης της Κρήτης»
ε. Δημήτριος Βούλγαρης	5. Μητροπολίτης Αμάσειας
στ. Επαμεινώνδας Δεληγιώργης	
ζ. Κωνσταντίνος Κανάρης	

Μονάδες 10

ΘΕΜΑ Β1

Ποιες πολιτικές εξελίξεις σημειώθηκαν στην Ελλάδα από το τέλος του πολέμου του 1897 μέχρι την εκδήλωση του κινήματος στο Γουδί (1909);

Μονάδες 12

ΘΕΜΑ Β2

Ποιες πρωτοβουλίες ανέλαβε ο Κωνσταντίνος Κωνσταντινίδης για την ίδρυση Ποντιακής Δημοκρατίας;

Μονάδες 13

ΟΜΑΔΑ ΔΕΥΤΕΡΗ

ΘΕΜΑ Γ1

Να αναφερθείτε στα προβλήματα, που έφεραν τα πρώτα νέφη στη λειτουργία της Κρητικής Πολιτείας, εκτός από τη διαχείριση του εθνικού ζητήματος της Ένωσης της Κρήτης με την Ελλάδα.

Μονάδες 25

ΚΕΙΜΕΝΟ

[ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΟΥ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΔΕΣΠΟΤΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ]

Σύμφωνα με μια θεωρία, τό σύνταγμα είχε συντηρητικό χαρακτήρα επειδή ό λαός της Κρήτης—καί τ ά δεκαέξι μέλη της συντακτικής επιτροπής—πίστευε ότι μιά έκτελεστική έξουσία μέ ένισχυμένες αρμοδιότητες και άπαλλαγμένη από κοινοβουλευτικούς περιορισμούς και έπεμβάσεις βραχυπρόθεσμα θά συνέβαλλε πίο άποτελεσματικά στην επίλυση των πολιτικών προβλημάτων του νησιού. [...] Οί συντάκτες τής τελικής μορφής τού σχεδίου τού συντάγματος δέν θεωρούσαν όριστικό τό καθεστώς τής άυτονομίας, άφού δέν ικανοποιούσε τις έθνικές προσδοκίες τών Κρητών.

[...] Ό Ιωάννης Σφακιανάκης άποποιήθηκε τήν πρόταση νά ύπηρετήσσει υπό τόν ύπατο^ αρμοστή προφασιζόμενος λόγους ύγείας. Στην πραγματικότητα είχε σοβαρές έπιφυλάξεις για τις προθέσεις και τήν ικανότητα τού πρίγκιπα Γεωργίου νά κυβερνήσει τήν Κρήτη έποικοδομητικά. Στην Έπίσημον Εφημερίδα [...] άναφέρεται ότι ό πρίγκιπας είχε δηλώσει: «Κύριοι, πρέπει νά ήξεύρετε ότι ήλθον έδώ διά νά διοικήσω ως ό Μέγας Πέτρος», και ότι ό Σφακιανάκης είχε άπαντήσει: «Πολύ καλά, Υψηλότατε, είσθε έλεύθερος, ήμεΤς μόνον θά σας παρακαλέσωμεν νά μας χαρίσητε τας σφαγάς τού Μεγάλου Πέτρου». Ε'ίτε άθηντική, ε'ίτε κατασκευασμένη, ή στιχομυθία αυτή είναι άσφαλώς ένδεικτική για τό είδος τών σχέσεων τών δύο άνδρών.

[...] [Ό τότε γενικός πρόξενος] τής Αγγλίας Esme Howard [...] παρουσίαζε τόν ύπατο αρμοστή άπρόθυμο νά συνεργαστεί μέ τήν κυβέρνηση: «Δέν απέκρυπτε τήν άντιπάθειά του για τό συνταγματικό πολίτευμα. Μού είχε πει κάποτε ότι θεωρούσε άχρηστες τις κοινοβουλευτικές κυβερνήσεις, ότι, όντας ναυτικός, δέν άντιλαμβανόταν τίποτε άλλο από τήν άυστηρή πειθαρχία και ότι είχε σκοπό νά κυβερνήσει τήν Κρήτη σαν πολεμικό πλοίο, μέ τόν 'ίδιο καπετάνιο, ό,τι και άν είχαν κατά νούν οί Δυνάμεις για τό σύνταγμα μέ τό όποιο είχαν προικοδοτήσει τό νησί».

Λ. Μακράκη, *Ελευθέριος Βενιζέλος, 1864-1910. Η διάπλαση ενός έθνικού ήγέτη*, μετ. Τ. Κίρκης, Αθήνα: Μορφωτικό Ίδρυμα Εθνικής Τραπέζης, 1992, σσ. 382-383, 388, 393-394.

ΘΕΜΑ Δ1

Αξιοποιώντας τις ιστορικές σας γνώσεις και αντλώντας στοιχεία από τα κείμενα που σας δίνονται, να παρουσιάσετε:

- α) Την αστική στέγαση των προσφύγων, όπως αυτή ξεκίνησε, με πρωτοβουλία του κράτους και της ΕΑΠ, από την Αθήνα και τον Πειραιά, με τη δημιουργία νέων συνοικισμών (μονάδες 13) και
β) τον τρόπο στέγασης των ευπόρων προσφύγων, καθώς και των απόρων που δεν είχαν ακόμη αποκατασταθεί (μονάδες 12).

Μονάδες 25**ΚΕΙΜΕΝΟ Α [Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ
ΤΗΣ ΚΑΙΣΑΡΙΑΝΗΣ]**

Η εγκατάσταση των προσφύγων στην Καισαριανή αντανakλά τη γενική κατάσταση στην Ελλάδα, της αδιαφορίας και της εγκατάλειψης. Η μοναδική παρηγοριά των κατοίκων ήταν ο καθαρός αέρας. Ίσως αν δεν υπήρχε το φυσικό αυτό δώρο να είχε νεκρωθεί ο συνοικισμός, καθώς οι συνθήκες διαβίωσης χαρακτηρίζονται από άθλιες έως αβίωτες.

Αρχικά οι πρόσφυγες εγκαταστάθηκαν σε σκηνές, όπου παρέμειναν για αρκετό χρονικό διάστημα. Κατόπιν κατασκευάστηκαν από το κράτος 500 ξύλινα παραπήγματα και 1000 πλινθόκτιστα δωμάτια. Η επιτροπή αποκαταστάσεως ανέλαβε να βελτιώσει τη θέση των προσφύγων και κατασκεύασε 350 σπίτια με τρεις ή τέσσερις κατοικίες διαφόρων τύπων.

[.] Η κατάσταση των ανθρώπων που έμεναν στα παραπήγματα ήταν απελπιστική, αρκεί να σημειωθεί ότι σε κάθε ξύλινο σπιτάκι κατοικούσαν δύο οικογένειες. [.]

Η ύδρευση του προσφυγικού αυτού πληθυσμού γινόταν με βυτία του δήμου και τις ελλείψεις τις αναπλήρωναν οι υδροπώλες, οι οποίοι εμπορευόνταν το νερό. [.]

Στο μεγάλο ρεύμα¹ οι ακαθαρσίες, τα σκουπίδια, τα ράκη της ταπητουργίας παρουσίαζαν φρικτό θέαμα.

Σπ. Τζόκας, «Η ένταξη των προσφύγων στην ελληνική κοινωνία και η εγκατάσταση στην Καισαριανή», στο: **Ο ξεριζωμός και η άλλη πατρίδα. Οι προσφυγοπόλεις στην Ελλάδα**. Επιστημονικό Συμπόσιο (11 και 12 Απριλίου 1997), Αθήνα: Εταιρεία Σπουδών Νεοελληνικού Πολιτισμού και Γενικής Παιδείας, χ. χ., σ. 123.

**ΚΕΙΜΕΝΟ Β [Η ΣΤΕΓΑΣΗ
ΤΩΝ ΕΥΠΟΡΩΝ]**

Πολύ λίγοι πρόσφυγες είναι σε θέση να ξεφύγουν από τη λύση της πρόχειρης κατασκευής νοικιάζοντας ή ακόμη καλύτερα αναλαμβάνοντας οι ίδιοι την οικοδόμηση των κατοικιών τους. Στους τελευταίους παρέχονται οικόπεδα και δάνεια, ενώ το κράτος αναλαμβάνει τα έργα υποδομής. Οι περιπτώσεις της Νέας Σμύρνης, της Καλλιόπολης και της

¹ Ρεύμα: Ρέμα, κοίτη χειμάρρου.

Νέας Καλλικράτειας (στο νότιο άκρο της Πειραιϊκής) ανήκουν σ' αυτή την κατηγορία.

Το παράδειγμα της Νέας Σμύρνης είναι χαρακτηριστικό. Σμυρναίοι πρόσφυγες από τα ανώτερα κοινωνικά στρώματα στην πατρίδα τους οργανώνονται το 1923 και σε ένα χρόνο πετυχαίνουν την απαλλοτρίωση περιοχής ανατολικά της λεωφόρου Συγγρού. Το 1925 αρχίζει η οικοδόμηση σύμφωνα με το Σχέδιο Καλλιγιά που προέβλεπε μεγαλύτερο πλάτος δρόμων.

Γ. Τζεδόπουλος (επιμ.), **Πέρα από την καταστροφή. Μικρασιάτες Πρόσφυγες στην Ελλάδα του Μεσοπολέμου.** Υπό την αιγίδα της Βουλής των Ελλήνων. Αθήνα: Ίδρυμα Μείζονος Ελληνισμού, ²2007, σσ. 86-87.

¹ Ρεύμα: Ρέμα, κοίτη χειμάρρου

ΚΕΙΜΕΝΟ Γ [Η ΤΕΝΕΚΕΔΟΥΠΟΛΗ ΤΗΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ]

Ένα ολόκληρο χωριό, αποτελούμενο από μικροσκοπικά τενεκεδόσπιτα ξεπήδησε στα προάστεια της Θεσσαλονίκης, προσφέροντας μια πρωτόγονη στέγη σε τετρακόσιες οικογένειες, δηλαδή σε πάνω από δύο χιλιάδες άτομα.

[.] [Οι καλύβες] είναι [.] απερίγραπτα στενάχωρες. Με τον τρόπο που έχουν κατασκευαστεί είναι αδύνατο να είναι αεροστεγείς το χειμώνα κι έτσι είναι κρύες και υγρές. Το καλοκαίρι ο καυτερός ήλιος που πέφτει στις τσίγκινες στέγες μετατρέπει τις παράγκες σε σωστούς φούρνους. Όσο θλιβερά κι αν είναι αυτά τα καταλύματα, προσφέρουν κάποιου είδους προστασία στους ενοίκους τους. [.] Όμως και στην καλύτερη περίπτωση [.] δεν αντιπροσωπεύουν παρά την κατώτατη βαθμίδα της πολιτισμένης

ζωής.

Η. Morgenthau, **Η Αποστολή μου στην Αθήνα. 1922-Το έπος της εγκατάστασης**, μετ. Σ. Κασεσιάν, Αθήνα: Τροχαλία, 1994, σσ. 342-344.